

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania M. K.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie
o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach i emeryturę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3
grudnia 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 5 października 2023 r., sygn. akt III AUa 1/22,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2. oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 maja 2021 r. (ENK/[...]) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie przyznał wnioskodawczyni M. K. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2021 r., to jest od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek. Jednocześnie decyzją z tego samego dnia i oznaczonej takim samym znakiem Zakład odmówił przyznania jej prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 17 czerwca 2021 r. (ENK/[...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie zmienił decyzję z dnia 17 maja 2021 r. o

przyznaniu emerytury w całości, przyznając emeryturę od dnia 1 marca 2021 r., tj. od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek. W stosunku do decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 17 maja 2021 r. wysokość emerytury wnioskodawczyni została obniżona.

Decyzją z dnia 2 lipca 2021 r. (NE/[...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie, na podstawie art. 116 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń, umorzył postępowanie w sprawie emerytury M. K..

M. K. odwołała się od powyższych decyzji.

Sąd Okręgowy w Przemyśle wyrokiem z dnia 10 listopada 2021 r. w pkt I oddalił odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie z dnia: 17 maja 2021 r., 17 czerwca 2021 r., 21 lipca 2021 r., a w pkt II stwierdził swoją niewłaściwość w przedmiocie wniosku M. K. o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń i w tym zakresie sprawę przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Rzeszowie.

Apelację od powyższego wyroku złożyła wnioskodawczyni, zaskarżając go w części dotyczącej odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie z dnia 17 czerwca 2021 r. w zakresie zmiany decyzji o przyznaniu emerytury z dnia 17 maja 2021 r. oraz odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie z dnia 2 lipca 2021 r. dotyczącej umorzenia postępowania.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z dnia 5 października 2023 r. oddalił apelację M. K..

W wywiedzionej od powyższego orzeczenia skardze kasacyjnej odwołująca się zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenia prawa materialnego, a mianowicie: art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., art. 49 § 1 k.p.c., art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c. w związku z art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i art. 114 ust. 1d tejże ustawy; § 2 i § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o

świadczenia emerytalno-rentowe, wydane na podstawie art. 128a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podniosła również zarzut naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania, a mianowicie: art. 381 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 i § 2 k.p.c.; art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, wbrew przepisowi o charakterze *lex specialis*, a to art. 71a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi jednoznacznie, że w razie sporu ciężar dowodu daty doręczenia decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 maja 2021 r. spoczywa na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, a co skutkowało brakiem uznania tejże decyzji za prawomocną od dnia 19 czerwca 2021 r.

Wobec przedstawionych zarzutów skarżąca wniosła o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 5 października 2023 r. i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 10 listopada 2021 r., w części dotyczącej odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie z dnia 17 czerwca 2021 r. i odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie z dnia 2 lipca 2021 r. dotyczącej umorzenia postępowania oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, względnie Sądowi Okręgowemu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna powinna zawierać m.in. oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości, czy w części (pkt 1), przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (pkt 2), wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany (pkt 3). Bezwzględny wymogi formalny skargi kasacyjnej jest, aby zakres zaskarżenia i wniosek o uchylenie lub o uchylenie i zmianę orzeczenia były ze sobą ściśle skorelowane.

Brak tej korelacji skutkuje odrzuceniem skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 października 2007 r., V CSK 309/07, OSNC-ZD 2008, nr 3, poz. 81; 23 sierpnia 2012 r., III CSK 161/12, LEX nr 1222166; 10 kwietnia 2013 r., III CSK 64/13, LEX nr 1331309; 24 kwietnia 2013 r., III CSK 77/13, LEX nr 1353212; 24 sierpnia 2016 r., V CSK 112/16, LEX nr 2095811; 22 września 2022 r., I CSK 3819/22, LEX nr 3411845; 10 maja 2024 r., I CSK 5703/22, LEX nr 3713052; 20 listopada 2024 r., I CSK 2817/24, LEX nr 3782127). W orzecznictwie podkreśla się przy tym, że ze względu na wysoki poziom sformalizowania skargi kasacyjnej oraz ustawowy wymóg sporządzenia jej przez zawodowego pełnomocnika procesowego, konsekwencje niezachowania tak zwanych wymagań konstrukcyjnych skargi są surowe, albowiem prowadzą do odrzucenia skargi kasacyjnej *a limine*, bez wzywania do ich usunięcia lub poprawienia; Sąd Najwyższy nie może ponadto ustalić zakresu i treści wskazanych wymagań konstrukcyjnych skargi w drodze jakichkolwiek zabiegów interpretacyjnych (postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 stycznia 2011 r., V CSK 272/10; 14 września 2023 r., II CSKP 925/22, LEX nr 3720388; 13 sierpnia 2024 r., I CSK 1066/23, LEX nr 3746344).

Skarżąca nie wskazała orzeczenia, od którego jest wniesiona skarga kasacyjna, a także nie określiła czy orzeczenie, od którego jest wniesiona skarga, zostało zaskarżone w całości czy w części, ale wniosła o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 5 października 2023 r. i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 10 listopada 2021 r., w części dotyczącej odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie z dnia 17 czerwca 2021 r. i odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie z dnia 2 lipca 2021 r. dotyczącej umorzenia postępowania oraz o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu względnie Sądowi Okręgowemu.

Wobec braku oznaczenia orzeczenia, od którego skarga kasacyjna została wywiedziona, a także braku wskazania zakresu zaskarżenia wniosek skargi kasacyjnej nie określił dopuszczalnego zakresu postulowanej ingerencji Sądu Najwyższego (postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 października 2015 r., I CZ 76/15; 17 maja 2016 r., I PZ 5/16, OSNP 2017 nr 12, poz. 162; 13 sierpnia 2024 r., I CSK 1066/23, LEX nr 3746344).

Skarga kasacyjna wnioskodawczyni nie została skonstruowana w sposób odpowiadający jej wymogom, w tym określonej w art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c. korelacji między zakresem zaskarżenia a zakresem wniosku kasacyjnego. Z tych względów Sąd Najwyższy uznał, że skarga kasacyjna nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c., co prowadziło do jej odrzucenia na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c.

Rozpoznając natomiast wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, należy wskazać na stanowisko judykatury zgodnie, z którym nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie dostrzegła wady prowadzącej do jej odrzucenia, a wniosek o koszty związała z innymi oczekiwanymi odnośnie do rozstrzygnięcia (postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01, LEX nr 1405370; 29 marca 2011 r., IV CSK 593/10, LEX nr 785541; 17 września 2014 r., II CNP 17/14, LEX nr 1537289; 20 sierpnia 2020 r., III UK 343/19, LEX nr 3225132; 12 kwietnia 2022 r., I PSK 212/21, LEX nr 3420435). Skoro organ rentowy wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego związał z odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie z jej oddalaniem, to wobec odrzucenia skargi kasacyjnej nie ma podstawy prawnej do zasądzenia na rzecz organu rentowego kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy oddalił wniosek pełnomocnika organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, uwzględniając to, że w odpowiedzi organu rentowego na skargę kasacyjną wnioskodawczyni nie przedstawiono stanowiska strony co do kwestii dopuszczalności skargi kasacyjnej.